Ч. 48 (12.997). Львів, пятниця 4. березня 1932. Pocztowa opłata załaczona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 довар. Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ментальність з часів февдалізму.

З НАГОДИ ВИСЛОВУ МІНІСТРА КОЗЛОВСЬКОГО ПРО ТЕ, ЩО НА ВОЛИНІ Є „ЙОГО“ УКРАЇНЦІ.

(Кореспонденція з Волині).

I.

Світова література дає немало більших чи менших творів, у яких змальовані люди, що, хоч і перебувають у новому, цілковито відмінному середовищі, то живуть поняттями й категоріями давно минулих літ або й століть.

Серед польських політиків, що займаються польсько-українським питанням на північно-західніх землях — Волині й Поліссі — є особливо багато людей, які дивляться на сучасність очима дідів-прадідів, февдалів-поміщиків, командантів протикозацьких карних експедицій або поетів-романтиків з часів так званої „української школи“. Ці політики складають таку значну більшість, що й уся їхня політика має характер політики XVII й XVIII століть.

Куди не кинете оком — скрізь, як не Заглоби, то поміщики з драми „Срібний сон Сальомеї“ Словацького, педагоги езуїтських шкіл XV. століття, поети-романтики і т. д.

Усі вони представляють собі Волинь і Полісся стародавнім українським степом, де живуть не новітні незалежні духом і думкою люди XX. століття, що пройшли революційну школу та стануди до культурно-господарського будівництва згідно з методами західніх народів, а колишні хлопи-кріпаки й неспокійні козаки, яких треба зєднувати собі всякими оманливими методами при допомозі непевних елементів; приборкувати силою, або нарешті, змінити їхню психіку при допомозі метод педагогів школи колишніх о. езуїтів, костела й кольоністів.

Не треба особливо пильно придивлятися, щоби зауважити, що рішуче всі способи й засоби до розвязання українського питання на наших північно-західніх землях узяті з архівів минулих століть. І навпаки, не застосовують ні одної засади, ні одного засобу, яких уживають передові сучасні держави для розвязання так званих національних питань, як — повне самоозначення, домініяльна система, територіяльна чи національно-культурна автономія, широке самоврядування, перебудова національних держав на міжнаціональні, повне зрівнання громадян перед правом і т. д.

Польських політиків на Волині й Поліссі зовсім не цікавить те, що життя посунулося на 200—300 років вперед і що витягнені з музеїв та архівів пляни і знаряддя політики тепер є цілковито непридатні а навіть смішні; що народи вже інакше підходять до розвязання меншостевого питання, хоч ще й не розвязали його остаточно.

Польські політики на наших землях на всі вимоги новітнього часу мають одну відповідь, подібну до відповіді наших найтемніших рільників: „Так робили наші діди-прадіди, так робитимемо й ми“. А те, що українці з хлопів-кріпаків стали вже нацією, сини якої є мерами американських міст, беруть перші нагороди за ведення культурних сільських господарств, викладають у чужих університетах, беруть участь у міжнародніх конгресах як рівні з рівними, а тут на місці виявляють великі будівничі здібности на полі культури й економіки, — на все це польські політики закривають очі, переконуючи себе, що нічого цього нема й що українці є ще їхніми хлопами.

Власне лише в світлі такого сприймання сучасности польськими політиками можна розшифрувати заяву пана міністра Козловського в соймі, що волиняки — мовляв — „його“ українці, та заяву голови освітньої комісії: „Ми витворимо новий тип українця“.

Хіба не чути в цих заявах голосу волинських поміщиків зперед соток років — Радзівілів, Сангушків, Вишневецьких і інших: „Це мої люди, мої кріпаки“?, та заяв педагогів езуїтів волинсько-поліських земель: „Ми з них зробимо інших і таких людей, які нам потрібні“?

Практичного значіння цих голосів з могили не треба доказувати. Врешті про це каже й те, як зареагували волинські маси на ці дві заяви в соймі. Волиняки навіть не обурилися, лише здвигнули плечима та дехто легко всміхнувся, і перейшли до денного порядку.

І цей спосіб реагування є найкращим доказом політично-культурного зросту наших мас, коли взяти під увагу, що всякі інші способи реагування є в тутешніх умовинах неможливі. Цілковито ясна після цього відповідь, чиї є українці? Українці Волині й Полісся вже сьогодні, не зважаючи на всі тяжкі умовини життя, є синами великої нації, серце яких бється в такт міліонів інших українських сердець, незалежно від кордонів, а свідомість яких є одним з промінів загальної свідомости цілого українського народу.

Отже анахронізм усяких засобів до „вирішення“ українського питання з перед кількох століть є цілковито очевидний для всіх, хоча й є він ще неочевидним для більшости польських політиків з феодальними поглядами.

А чи підставою для згаданих заяв у соймі можуть бути вигуки групки гайдучків з Волині, це інше питання, над яким треба спинитися окремо.

Senex.

Національна політика більшовиків

в освітленні чеського політика.

I. Посол Нечас про національне питання в Радянському Союзі і про Україну.

У „Ділі“ була вже опублікована стаття про ті враження, які привіз посол до чехословацького парляменту Нечас зі своєї недавньої подорожі по Союзі Радянських Республик у 1931 році. У своїх численних публичних рефератах про свою подорож пос. Нечас звертав увагу слухачів на особливости національного розвитку народів Радянського Союзу. У ч. 1. чеського місячника „Наша Доба“ за січень 1932 року Нечас присвятив цій справі окрему статтю під назвою: „Національне питання в Союзі Радянських Соціялістичних Республик“.

У своїй статті автор насамперед наводить цитати з праць Леніна й Сталіна про більшовицьке вирішування національного питання. Ці цитати про право народів на „самоозначення аж до відокремлення та творення незалежної держави“ українцям добре відомі, як із теорії, так і з практики. Бо сам Ленін ще 1913 року „розяснив“ принцип самоозначення народів так, що право народів на відокремлення „має рішати партія в кожнім випадку самостійно, з погляду інтересів всього суспільного розвитку та інтересів клясової боротьби пролетаріяту за соціялізм“. Зрозуміла річ, що коли нпр. про „доцільність“ відокремлення України від Росії має рішати не більшість українського народу і навіть не українське робітництво а *російська більшовицька партія*, то все „право на самоозначення й відокремлення“ є фразою без змісту.

Сталін самоозначення народів розуміє так: „Нарід має свободу рішати про свою політичну долю. Це значить: ніхто не має права вмішуватися силою в життя іншого народу, нищити його школи, ломити його звичаї, та гнобити мову й обмежувати права“.

Нечас зазначує у своїй статті, що навіть ці уміркованї домагання Леніна й Сталіна про право народів на свій культурний розвиток (цікаво, що Сталін пише не про „відокремлення“, а лише про рідну мову, школу й звичаї!) стрінули в російській комуністичній партії гострий спротив, і тільки згодом перемогла в ній „ленінська лінія“.

Як виглядає культурна автономія народів Радянського Союзу в сучасний момент? — Нечас пише, що в державі Сталіна тепер вчать по школах 70 мовами. Також до урядів можна всюди звертатися своєю мовою, бо державної мови нема. Сільсько-господарська література появляється у ріжних мовах. Також у театрах уживається мов усіх народів Радянського Союзу. Змалку прищеплюють дітям національну терпимість. Коли давніше у шкільних читанках діти мусіли читати про „матушку Росію, єдину неділиму“, то тепер дитина бачить у читанці малюнок, на якім є мурин, англієць, німець і російський мужик. Під малюнком приблизно такий текст: „Всі народи мають свою радість і своє горе, всі повинні любити одні одних і поводитися між собою, як брати“.

„У кожній радянській республіці, пише Не-
час, вводять мову більшости населення. Але „І
досі Радянський Союз здебільша покритий ро-
сійською амальґамою“. Нечас признає великі до-
сягнення більшовицької влади щодо піднесення культури східних відсталих народів, як бурята, кіргізи та інші. Окрему сторінку національної політики більшовицької влади творить справа жидівська: „Як ніде на світі находимо там з одного боку жидів завдяки їх здібности, знанню мов і відданости режімові на видатних провідних становищах, а з другого боку стрічаємо жидів у великому числі між масами продуктивно працюючих людей у хліборобстві, у фабриках і всюди. Жидівська хліборобська кольонізація, значно піддержувана владою, паралізує чимало бажання жидівської людности еміґрувати в Палестину“.

Третину своєї статті Нечас присвячує українській справі під більшовицьким режімом. Пише так: „Головною національною проблемою Радянського Союзу само собою завсіди буде відношення Росії до Радянської України. Мова тут про полагодження вікового конфлікту між росіянами та українцями, двома найбільшими народами Радянського Союзу“. Нечас дивиться на розвій відносин між українцями й росіянами оптимістично. Він був здивований, коли в кінці 1931 року бачив у Харкові написи на вулицях виключно українською мовою. Росіяни-службовці радянських установ на Україні жалувалися йому, що мусять складати іспити з української мови. І навпаки, українці нарікають, що в урядах сидить ще багато росіян і що „російська амальґама з України ще не стерта“.

Як додатній факт нотує Нечас створення інституту Тараса Шевченка в Харкові. Він не сумнівається, що прихильне відношення більшовицької влади до памяти великого українського поета „сильно впливає на українців“.

Зокрема підносить він заходи комуністичної влади для ліквідації неграмотности на Україні. За відомостями, які йому дали в Харкові за рік 1931 навчилось на Україні грамоти 5 міліонів зовсім неписьменних і 5 мілюнів малописьменних! „Зі шкільництвом і його будівництвом, звичайно, звязані великі труднощі, що будуть тривати десятиріччя“ — зазначує Нечас. Він мав враження, що як культурно, так і на господарськім полі Росія йде „назустріч Україні. Раніше з цього приводу було багато жалів“.

Нечас чув від комуністів, що вони намагаються досягнути того, щоби „у союзних республиках була утворена власна промисловість і піднесене хліборобство, щоби цим способом усунути закит про господарський визиск неросійських країв на користь радянської Росії“. Про результати більшовицької політики на Україні Нечас пише:

„Нема сумніву, що культурне й господарське піднесення українців та цілковите урівноправнення українців у власній їхній республиці має з усіх боків великий вплив на широкі маси українського громадянства. Більшовики досягають своєю політикою того, чого не могла досягти царська влада та уряд Керенського, а саме, що українці задоволені з боку національного, відносяться до росіян по приятельськи і що столітній конфлікт між двома найбільшими словянськими народами переходить у гармонійне співжиття“.

Нечас, правда, зазначує, що „ці величезні зміни не відбуваються, очевидячки, гладенько“.

і наводить приклади, як у 1927 році відбулася велика чистка в комуністичній партії на Україні „з мотивів національних“, наслідком чого майже всі комісаріяти були обсаджені новими людьми. Згадує також про процес СВУ і про примусове переселення Мих. Грушевського за межі України.

Стаття посла Нечаса написана на підставі особистих вражінь і на основі більшовицьких матеріялів, заслуговує на те, щоби їй приглянутися докладніше, особливо з огляду на її оптимістичні висновки. Це ми й зробимо в черговому числі.

К. О.

З церковних справ.

Зріст унійних настроїв на Волині.

Пишуть нам:

Свідоме українське населення на Волині, бачучи, що його православні духовні пастирі у величезній більшости ставляться як не ворожо, то крайне байдужо до всіх емансипаційних змагань того населення навіть на культурно-освітньому полі, починає чимраз більше відчужуватися від того духовенства і від православної церкви взагалі. У звязку з тим зростають серед того населення дуже помітно настрої, прихильні для унійної акції. Не помагають багато і всякі протиунійні курси, що їх улаштовує православне духовенство під проводом місіонаря Петрухіна, стривожене зростом унії (прим. у Ковлі, де недавно основано греко-кат. парохію), тимбільше, що й ті курси ведуться в московській мові. Не поможуть тут і візитації, получені з протиунійними проповідями прав. епископа Симона з Кремянця, який не крився ніколи з тим, що є ворогом українців. Таксамо не здається на ніщо й усамостійнення прав. монастиря Чесного Хреста в Дубні (на т. зв. „Пустині“) й назначення до нього за настоятеля архимандрита Дамаскина з Почаєва, який мав би за ціль параліжувати акцію уніятів, що, як відомо, мають у Дубні свою базу в духовній семинарії і в церкві (б. монастир Бернардинів). А не здасться це на ніщо тому, що цей Дамаскин, подібно як епархіяльний місіонар Петрухін та епископ Симон, мають марку „істінно-русскіх“ і вже тимсамим не можуть мати довіря серед українського населення.

Переходять на унію!

Хор із села Мізюринці вислав делегацію до православної консисторії у Кремянці з проханням, аби йому дали дозвіл співати в Загаєцькому монастирі по українськи. Одначе консисторія відмовила свого дозволу, після чого делегація хору заявила, що з уваги на таке становище прав. консисторії до української пісні й молитви, село Мізюринці, до речі: дуже свідоме, покидає православну церкву і переходить на унію.

Подібно мається справа і з селом Великі Доорогостаї, пов. Дубно. Тамошні селяни, невдоволені зі свого священика Гобчанського, заілого русофіла й ворога своїх парохіян, не могучи добитись від консисторії його усунення з села, заявили, що цілою парафією переходять на унію.

Таких сіл тепер чимраз більше!

З православної церкви.

На студії православного богословія при варшавському університеті є записаних тепер 114 студентів і 26 вільних слухачів. Крім цього в прав. семинарії у Кремянці є 193 учнів, а в семинарії у Вильні 167.

Дня 25. лютого ц. р. помер нагло намісник Почаївської Лаври, архимандрит Паїсій. В похоронах його взяв участь кремянецький епископ Симон і архимандрит Савка. Тимчасово функції намісника Лаври виконує архимандрит Нікодим.

Д-р Володимир Левицький обняв керму в Науковім Т-ві ім. Шевченка.

З певного джерела довідуємося, що голова Науков. Т-ва ім. Шевченка акад. Кирило Студинський дня 1. березня ц. р. зложив урядування в Т-ві у руки заступника голови д-ра Володимира Левицького, відомого нашого вченого математика. Новому керманичеві Н. Т. ім. Шевченка в цьому переходовому і незвичайно важкому для Т-ва часі бажаємо якнайкращих успіхів.

„Ґазета Гандльова“ і політика.

Політичний дебют у формі несамовитих ревеляцій.

Варшавська „Ґазета Гандльова“, яка досі посвячувала свої сторінки виключно господарським справам і в політику не встрявала, заповіла поширення друкованого матеріялу від тепер також у напрямі політичної інформації. Цю розбудову ґазети редакція оправдує важкою матеріяльною ситуацією, яка не позволяє багатьом передплачувати більше ніж один щоденник. Одночасно заповіджено, що політичні інформації не будуть партійно насвітлювані.

Від 1. березня ц. р. найшли ми на сторінках „Ґ. Гандль.“ вже і політичні телеграми „Пата“. Бажаним булоб, аби на тих телеграмах дійсно кінчилась політика одинокого економічного щоденника в Польщі, бо політичні „екстратури“ його публіцистів ледви чи булиб щасливі. Про це говорить нам хочби така „обективна“ інформація згаданої ґазети: „Чи факти викупування поморської землі німцями, а „малопольської“ німецькими банками за посередництвом українців (в оригіналі: русінуф) не є для польщини болючі...?“

Навіщо хорувати на гіпохондрію і видумувати собі зайві болі? Хто про ті факти чував? Хіба тільки автор цього цитату (д-р Залеський, Ґ. Г. ч. 43). Думаємо, що колиб німецькі банки дійсно скуповували землю на східньо-галицькому терені, то зручніше булоб їм користуватись посередництвом поляків. Охочих найшлиб за гроші чимало

В. Н.

ЯПОНЦІ У ХАРБІНІ.

Панічна втеча китайців. — Уся східно-китайська залізниця у руках японців. — Ген. Тамон і білогвардійські залицянки. — Головнокомандуючий яп. армією — ворог компромісів і Росії.

(Власна кореспонденція „Діла“ з Далекого Сходу.)

Харбін, 6. лютого 1932.

Як сказано у попередній кореспонденції, генеральний наступ японців на Харбін був так ведений, що китайські війська мусіли не лише відступити, але й покинути весь рухомий табор, муніційні склади і навіть артилерію. Відступ пішов у трьох напрямках: вздовж ріки Сунгарі, через передмістя Модягоу та на схід мимо Старого Харбіну. Весь час гналися за втікачами японські літаки, скидаючи десятками бомби у сірі кольони бідних китайців. Трохи згодом стало відомо, що ген. Дін-чао і його приятель ген. Лі-ду відступили на північ у сторону міста Сансін, що находиться на 300 кільометрів вниз по ріці Сінгарі.

Японці ввійшли до Харбіну відразу з трьох сторін. Нормальний рух почався у місті тільки на другий день. Скрізь станули японські вартові, японці зайняли теж усі державні будинки. Щойно в три дні пізніше ввійшли до міста й частини „союзної“ (послушної) китайської армії генерала Ші-ча з Ґіріну. Тепер іде живаво спільна акція ліквідації анти-ґірінських (анти-японських) частин.

Коли японські війська ще вели атаку на Харбін, їм прийшлось почати розмови з адміністрацією східно-китайської залізниці, для транспорту зброї і військ в потягах цієї залізниці з Чань-чуня до Харбіну. Адміністрація залізниці спочатку поставилася негативно до того і навіть дала таємний приказ, щоб урядовці, р[...] дянські піддані, робили всі заходи для затримування японців. Ломали стрілки, нищили телефонічну сполуку, електричне освітлення, пускали наосліп вагони та паровози і фактично рух потягів на всій лінії припинився. Також, коли японці

Ширіть наш часопис!

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. БЕРЕЗНЯ 1932.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Що значить оцінювати твір?

Як довго твір не має форми — не істнує його ідея, він ненаписаний; як довго твір не має ідеї — не істнує його майбутня форма, він не початий.

Які взаємини обох цих елементів, коли твір лежить перед нами? Вони залежні від усіх наших домагань, які ставимо до фільософічних ідей і до мистецьких форм, — від нашого світогляду, освіти, вражливости, темпераменту, середовища.

Та ось ми самі з твором, немов із давнім другом або вперше зустріненим незнайомим. Коли це книжка — слова розбуджують у нашій уяві довгу чергу образів, а ці перетворюються у вражіння, зворушення думки. Нема змоги перевірити ні підчас читання, ні після нього, в якій мірі які елементи впливають на себе: чи думки заважують сильніше на образах чи образи забарвлюють думки, — чи наш світогляд і наша уява переважають над світом змальованим автором чи навпаки: ми віддаємось зовсім чарові авторського слова, затрачуючи почування власної індивідуальности.

Коли робимо спробу оцінки твору, тоді прирівнюємо витворену ним у нас ідею з тими засобами, якими він орудує. Те що називаємо „гармонією“ твору є нічим іншим як нашим поглядом про взаємини між метою і намаганням автора і вислідом, як він виконав намірену „ідею“.

Сама „гармонія“ твору не є точнішим поняттям, як його „краса“ або „вартість“. Оцінка твору, як і сам твір, не є ніколи (і не може бути) схоплена в якійсь самодоцільній формі або ідеї. Вона завсіди вислідок взаємин цих двох основних елементів не тільки кожного твору, але й кожного осуду. І ці взаємини лишаються завсіди у пливкому стані, невпинно залежні від зусилля, яким одиниця пробує поєднати два межові бігуни творчости.

Критик (кожний із нас, що зясовує свої вражіння про твір словами) має перед собою те саме завдання, що кожний письменник: він пробує передати свою ідею в якійсь формі. Байдуже, що ми назвемо ідеєю в цій його оцінці і які межі накреслимо його формі. Ідея раз висловлена стає формою, форма викінченого твору з менту, коли стає предметом осуду не є нічим більше як поняттям, індивідуальним уявлінням — ідеєю.

Читач-критик повторяє процес письменника: іде від чисто-абстрактних елементів до конкретних і від конкретних до абстрактних. Низка вражінь і образів мусить бути пронизана ідеєю, якщо вона не хоче залишитись безладною масою елементів; ідея мусить бути перетворена на низку вражінь і образів, якщо вона не хоче залишитись голим абстрактом, що стоїть поза межами мистецького вислову — мистецтва.

Боротьба за нові форми вислову та нові ідеї ведеться не тільки в кожній т. зв. новій добі мистецтва, не тільки в кожнім письменнику, але теж у кожнім творі і кожній одиниці, що пробує цей твір оцінити.

Проблема критики та сама, що проблема „правдивого“ фільософічного світогляду і „справжнього“ мистецького твору. Нема єдиного правдивого світогляду, бо нема єдиних правдивих ідей; нема змоги зясувати, від яких умовин залежить мистецький твір, бо нема єдиних мистецьких форм вислову.

Кожна доба, кожний нарід, кожний творець пробують висловити якісь загальні ідеї якоюсь своєрідною формою, що має наскрізь індивідуальні риси. Оцінити цю форму значить: відчути її ідею в новій формі і перетворити її ідею в нову форму. З однаковим правом можемо сказати, що „правдивість“ цієї оцінки (критичного осуду) притаєна в самім творі критика і що вона залежна одночасно від впливу цього твору на тих, що схотять його перевірити. Таким робом проблема критики вагається невпинно між спробою найти „абсолютну“ ідею правди і [...] сто субєктивною формою її вислову.

А проте робимо за кожним разом помилку, коли кажемо, що ідеї — вічні, а форми міняються. У мистецтві тріваають тільки форми вислову ідей і коли тільки пробуємо зясувати, що це ідеї? творимо форми, про які не знаємо, як довго вони тріватимуть. Вони тріваають, як знаки ідеям розсіяним у даній історичній добі серед якогось типу культури, народу, [...] сто тільки гурта знавців.

—o—

почали пересувати свої війська з Цицікару, то на розпорядження адміністрації залізниці припинився рух і по всій західній лінії. Радянська частина адміністрації запевняла японців, що все це робить китайська військова влада і що вона не може нічого вдіяти. Але само японське командування не дало віри цій заяві та подало до преси відомости, що саме радянці зі східно-китайської залізниці висилають на Приморщину і до Забайкалля всі льокомотиви та вагони, при чому відправили вже до 100 машин — і то найкращих, якими розпоряджала с.-к. залізниця. Воно вказує пророчисто, що скрізь, де можна, радянські урядовці й симпатики шкодять японцям.

Всю охорону сх.-кит. залізниці взяли японські війська на південній лінії у свої руки, а на східній і західній лініях охорона буде находитися у руках китайських фільо-японських військ, на першій гірінського губернатора ґен. Ші-Ча, а на другій — ґен Ма-Чжан-Шань, що править тепер Цицікаром, але під повною контролею японського жандармського управління

Якже поводяться москалі з проти-радянського табору? Ми вже згадували, що вони буквально від першого дня появи японських військ є Харбіні почали забігати ласки в ґен. Тамона. Чимало представників російської еміґрації ходило до нього й до інших членів японського командування та всі представляли свої жалоби та просили оборони й допомоги в ріжних своїх справах. Деякі військові „білі“ еміґранти старалися пізнати відношення і пляни японців на майбутнє до Рад. Союзу і сибірської території, але японці більше дякували, мовчали на поважні запити політичного характеру, а вкінці-кінців словами своєї газети „Харбінское Время“ сьогодня заявили, що „краще, панове, працюйте і покажіть свої сили, ніж нести до нас свої скарги на сміття серед власного гурту. Краще робити свою культурну роботу, але не лаятись між собою, а тим більше втягувати місцеві японські чинники у ці приватні лайки. В останніх часах японці взагалі побачили, що москалі нічого не навчилися і нічого не зрозуміли з того, що робиться тут навколо“.

Зі свого боку японці маніфестують свою воєнну силу. 8-го лютого, у „Новому Місті“ Харбіну відбулася величезна парада японських військ, якої Харбін уже давно не бачив. Машерували вулицями міста всі відділи японських військ, з гарматами, кулеметами, автоматичними рушницями, бомбометами, кіннота, а в повітрі кружляли літаки. Непередбаченим епізодом була катастрофа одного літака. Глядачі звертали увагу, що одяг японських військ рішуче за легкий на великі зимові походи. З другого боку видно відразу, що у війську панує сильна дисципліна, і що це безумовно одна з найкращих армій у світі, фанатично патріотична та одночасно модерно організована, вишколена й вивінована. На чолі цієї армії стоїть ґен. Аракі, ще молода людина, яка всього 12—14 років тому була тут у Харбіні, жила у Владивостоці і добре знає краєві відносини. Він нотебрійно відомий ворог комунізму та взагалі русофоб без огляду на колір Москви.

Микола В. Самійлович.

НУЖДА В АМЕРИЦІ.

40 міліонів осіб — нижче мінімум екзистенції. — 8 міліонів безробітних, — 12 міліонів людей у крайній нужді, — 29 відс. шкільних дітей не доїдає.

У Зединених Державах Півн. Америки нема — як відомо — законами унормованого спеціяльного обезпечення робітників, в якому бралаб участь також держава. Фінансова й соціяльна політика Зедин. Держав притримується недвлі дуже послідовно принципу, щоби не відчиняти державної каси для непродуктивних цілей, — отже не користають з неї і безробітні. Ця справа знову викликала гострі дебати в американському сенаті, при чому речником тих, які поборювали дотеперішню систему сепарування акції допомоги безробітним від офіційних чинників і державної каси, був сенатор Ляфолет. А проте його внески знову перепали великою більшістю голосів і знову побідили дотеперішні принципіялісти. З цього приводу відомий кореспондент „Берлінер Таґеблятту“, Павль Шеффер, оголошує дані про безробіття в Америці, з яких визирає справді шалена нужда у тій „країні доляра“.

Офіціяльно називається, що в Америці є нині 8 міліонів безробітних, однак їх число є безумовно багато більше. Тут треба взяти під увагу, що американський промисл затруднює пересічно лише 65 відс. робітників зперед двох літ, але що одночасно у статистиці безробітних нема інтеліґентів без праці („людей із стоячими ковнірами“). Взагалі Зединені Держави мають нині 40 міліонів людей, яких заробітки стоять нижче рівня мінімуму екзистенції.

Такою „голодовою межею“ уважають тижневий дохід від 5—7 дол. (залежно від околиці) для родини, складеної з трьох осіб. Такі голодові заробітки мають також робітники, які мають працю. Їх є в американському промислі ще яких 8 міліонів, але їх платня є тепер половиною тої платні, яку отримували тому два роки, себто вже після краху з грудня 1929 р., коли платні знижено теж майже до половини... Таким робом до згаданих 40 міліонів нуждарів треба зарахувати й коротко-термінових робітників з постійними нужденними заробітками.

Щож торкається восьми міліонів зовсім безробітних, то між ними є три міліони голов родин, разом округло 12 міліонів осіб, які терплять крайню нужду. Допомогу дістає постійно один до півтори міліона осіб, при чому на родину з 5-ти голов дають 4—5 долярів тижнево, себто суму, яка не хоронить від голоду.

Займаються безробітними дуже меткі й активні професійні організації, які добувають фонди здебільша від міст, а подекуди й від місцевих урядових чинників, однак їх засоби є всетаки мінімальні супроти істнуючих потреб. Тому бувають випадки, коли в одному дні суддя в якомусь місті видає кількасот присудів на ексмісію з помешкання і нема як прийти тим бідакам з допомогою.

У Пенсильванії, яка є одним із густіше заселених американських „стейтів“ (союзних держав) 29 відсотків шкільних дітей недоїдає. Число сухітників подвоїлося від 1929 року. Ню-Джерзи, сусідній „стейт“ з Ню-Йорком прийняв в опіку за два роки 1930 і 1931 — 27 разів більше дітей, ніж це діялося впродовж такого самого часу в минулих роках.

Дотеперішні втрати американського народнього господарства за останні два роки, спричинені упадком покупної сили, втратою кваліфікованих сил і зменшенням вартости робітничої праці, — досягли великанської суми 25-ти міліярдів долярів. Очевидно, що до тих втрат не араховані втрати, які приносить упадок здоровля і моральний розклад — два неминучі наслідки нужди.

—o—

Проти наклепів на В. Юрченка.

(Лист до Редакції від „Т-ва Допомоги Еміґрантам з України“ у Львові).

Наша редакція дістала від Управи Українського Товариства Допомоги Еміґрантам з України у Львові листа такого змісту, з проханням надрукувати його:

З огляду на все частіше покликання на „еміґрантські кола“ у голосній справі, що виникла довкола імени В. Юрченка, автора „Соловок“, Управа Українського Товариства Допомоги Еміґрантам з України у Львові вважає за свій обовязок заявити ось що: Вступати в полеміку з радянофільським журналом „Нові Шляхи“, що раз-у-раз обкидує болотом цілу українську еміґрацію, а зокрема її діячів, Управа не вважала ані можливим ані потрібним. Проте не може Управа Товариства мовчки перейти повз тяжке підозріння, скероване проти члена Товариства В. Юрченка головою найповажнішої національної установи Наукового Товариства ім. Шевченка проф. К. Студинським, підозріння, оперте, як можна здогадуватися, на випадку із фотографією Клима Поліщука. Щоб не дати можливости поширюватися довкола цієї справи всіляким неправдивим і неоправданим чуткам, Управа Товариства зібрала вичерпуючі відомості про цей випадок, який представляється так: Кілька членів Товариства пригадують собі, що в льокалі Товариства підчас спільної приватної розмови в присутності В. Юрченка, тоді ще нечлена Товариства, мав місце випадок, коли В. Юрченко, — як це він представив у своєму листі („Діло“ ч. 45 з 1. III. 1932), — відразу не міг пізнати обличча Клима Поліщука на фотографії, що висить на стіні Товариства, одначе не пригадують того збентеження, яке ніби-то опанувало В. Юрченка і примусило його вийти з помешкання. Управа Товариства позбавлена можливости перевірити, чи розголос про цей випадок вийшов поза межі Товариства від когось із присутніх при тому і від кого саме. Разом з тим Управа стверджує, що ніколи цей випадок, що мав місце десь у грудні 1930 р., не був предметом нарад органів Товариства і не мав ніякого впливу на відношення Товариства до В. Юрченка. Досить згадати, що після цього випадку В. Юрченко був принятий у число членів Товариства і запрошений до співробітництва в календарі-альманасі „Дніпро“ — органі Товариства. Це найкраще може свідчити про відношення до В. Юрченка нашого Товариства

Дня 3. березня 1932.

Голова: **Юрій Могалевський**, За секретаря: **Авраменко.**

З життя українського студентства на чужині.

Український вечір у Женеві заходами студентського Т-ва „Україна“.

Заходами українського студ. Т-ва „Україна“ в Женеві влаштовано в Інтернаціональному Клюбі вечір з танцями (баль) 20. лютого 1932.

Це перший український баль в Женеві, відколи там істнує українська еміґрація. Навіть за часів Драгоманова, коли українська еміґрація була найсильніша і мала за собою таку постать як Драгоманів, не могла зважитись на влаштування такого вечора. Цього року за допомогою старших громадян, як моральною так і матеріяльною „Україна“ рішила дати баль, маючи при тім на увазі передовсім обзнайомлювання чужинців з українським життям. Баль заповідали плякати в українських національних красках, розліплені по вулицях Женеви.

Настрій на балю був надсподівано гарний, бо про вечір пише майже вся тутешня преса. Гості бавились добре. На всіх дуже приємне враження зробили українські нац. танці, головно „Запоріжський козак“ на шаблі, який приходилось на рішуче домагання публики повторювати. Саля була прикрашена великим прапором Т-ва „Україна“, а крім того ще на кожному столі маяв гарненький жовто-блакитний прапорець.

Для нас цікавіше, яка публика була на укр. балю, про що й згадує тут. преса: „La Suisse“, „La Tribune de Geneve“ та інші. На балю були гості, починаючи від делеґатів усіх студ. Т-в, а кінчаючи на достойниках Союзу Народів, Розброїної Конференції і журналістах.

Українська еміґрація в Женеві може радіти успіхом цього вечора, головно моральним. Думаю, що в будуччині ще з більшою енерґією візьметься до праці серед чужинців, які чим раз більше зачинають нами інтересуватися. Тому даймо їм нагоду пізнати нас!

Т. П.

Селянська револьта у Фінляндії.

У Фінляндії заноситься на громадянську війну. Озброєні відділи ляповців заняли перед кількома днями місто Ментселе, 50 клм. на північ від столиці й почали стягати туди свої сили зі всіх сторін краю. Число їх доходить до 7.000 осіб. Команду обняв Валеніюс, б. шеф ґенерального штабу фінляндської армії. Коли збереться їх до 10.000 людей, мають рушити на Гельсінґфорс. Революціонери домагаються уступлення міністра Борна, губернатора Слянкера та розвязання всіх соціялістичних орґанізацій.

Рух ляповців, що має признаки аґрарного фашизму, домагається сильної влади, яка трактувала би всі політичні справи краю із становища хліборобів, а не в імя інтересів міст і міського пролетаріяту. Півтора року тому ляповці виступили до боротьби з комунізмом, соціялізмом та парляментом, який опанували соціялісти. Шанси цього руху ослабив невдалий замах ґенерала Валеніюса на президента республики Штальберґа. В останньому часі ляповці рушилися знову, щоби звалити теперішній уряд.

ГЕЛЬСІНҐФОРС. 2. III. ПАТ. Здається, що уряд опанував ситуацію в краю. Мобілізація ляповців не вдалася. Національна ґвардія ліквідує в ріжних сторонах ляповські відділи. Зачувати, що уряд хоче порозумітися з провідниками ляповців, Косолею та Валеніюсом, однак його заходи розбилися об непримиримість ляповців.

„ОКО ЗА ОКО, ЗУБ ЗА ЗУБ“ ОСНОВОЮ МАЙБУТНЬОЇ НІМЕЦЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

БЕРЛІН. 2. III. ПАТ. Гітлер виголосив у Гамбурзі виборчу промову, в якій заповів, що обнявши владу, націонал-соціялісти „постараються, щоби біблійний принцип „око за око, зуб за зуб“, став основою німецької конституції. Тоді ніхто не посміє сумніватися, що акція націонал-соціялістів має леґальний характер.

—o—

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ В РУМУНІЇ.

ВАРШАВА. 2. III. ПАТ. „Ґазета Польска“ повідомляє, що маршал Пілсудський відвідає в місцевости Фольтічени 16-ий полк румунської піхоти, якого є шефом. Опісля залишиться якийсь час за кордоном, щоби скінчити свою відпочинкову відпустку, яку розпочав перед кількома місяцями й перервав з причини несприятливих кліматичних умовин.

—o—

Економічний огляд.

„Центросоюз" і збут худоби.

Ширша програма збуту худоби, яку накреслив собі „Центросоюз" від недавна (половина грудня 1931), зреалізована досі або близька реалізації на кількох важних відтинках. Як довідуємося від референта п. О. Радловського, досі продано вже біля 1500 штук беконів, при чому використано звязки з 4 беконарнями-фабриками (Золочів, Ходорів, Львів і Катовиці). Зорганізовано теж збут товщевих безрік, які „Центросоюз" висилає до Мисловиць і Катовиць, а там продає через комісіонерів. Таким чином вислано вже 6 вагонів свиней. У стадії організації є збут рогатої худоби і телят. Є надія, що швидко наша кооперативна централя появиться на польському ринку як поважний продавець худоби. З того самого джерела маємо інформації про близьку реалізацію справи кооперативного збуту дробу. На черзі мова про експорт на англійський ринок, де все ще залишились найкращі можливости збуту. Вже навязані взаємини з поважною імпортовою фірмою, так що є вигляди на те, що „Центросоюз" стане згодом теж експортером дробу. Очевидно, що годі передбачити труднощі, які готовить майбутність у звязку з пляном Варшави переорганізування справи експорту, сконцентрування її в Держ. Експортовому Інституті і в відповідних синдикатах.

Польща протестує проти німецьких мит.

Ми вже інформували в попередньому „Огляді" про заміри Німеччини завести боєві мита у відношенні до деяких держав, головно до Польщі. З огляду на вагу, яку грає нім. ринок у поль. вивозі, зложив польський посол у Берліні 29. лютого ц. р. до рук Брінінґа ноту, в якій Польща протестує проти згаданого проекту, вважаючи його загостренням митної війни.

Страйк польських гірників.

У басейні домбровському і краківському вже від 17. лютого ц. р. тріває страйк гірників (разом 26 тисяч). На Г. Шлеську до генерального страйку не прийшло, а апель згаданих двох басейнів, аби теж Г. Шлеськ виявив страйкову солідарність, шлеські робітничі організації відкинули. Все таки і там на двох копальнях проголошено дикий страйк.

Електрифікація львівського району.

Праці Окр. Ел. Заведення над електрифікацією Зимної Води є на укінченні. У дальшому мають бути зелектрифіковані Дубляни, Винники, Куликів і Жовква.

У Хожові гаснуть високі печі.

Незабаром мають погасити в держ. фабриці азотових сполук у Хожові останню високу піч. Чотири печі погашено вже раніше. Біля 600 робітників і 60 урядовців найдеться знова без хліба. Є це сумні наслідки глибокої кризи, яку переживає хліборобство і конкуренції фабрики в Мосціцах.

Нафтовий промисл і польський уряд.

З уваги на те, що нафтовий промисл має для Польщі велике значіння, а суперечність інтересів заанґажованих капіталів не сприяла досі раціональній організації цього промислу, уряд хоче в законодатній дорозі добути право примусового зорганізування нафтового промислу.

Примус у посередництві праці.

Міністерство праці і сусп. опіки виготовило проект закону, який примушує працедавців користуватись державним бюром посередництва праці при анґажуванні умових і фізичних працівників. Для національних меншостей цей проект закону є доволі небезпечний.

Реформа соціяльних законів.

У соціяльних обезпеченнях Польщі пляновані великі зміни. І так: 1) обезпечення умових працівників, від хворіб (Каси Хорих) і від випадків мають бути сконцентровані в одному „Заведенні сусп. убезпечень"; 2. фіз. робітники мають бути теж обезпечені від старости і нездібности до праці, так як умові; 3. час робітничих відпусток і праці має бути змінений; 4. обезп. ставка умових працівників малаб бути зредукована з 8 на 7 і пів проц. і т. д.

В Німеччині.

Як перший етап великої промислової санації переведено реконструкцію банковости при діяльній участи держави і державного банку. Перебудову шляхом фузій, нового поділу капіталів, субвенцій уряду і т. д. пятьох великих банків уважають у Німеччині великим успіхом ініціят ,ва великого діла відбудови довіря до банковости.

В Австрії.

Австр. „Бундесрат" приняв закон, який надає урядові спеціяльні повновласти в ділянці державної фінансової і господарської політики.

В Америці.

През. Гувер підписав закон-біль, який реґулює приписи золотового покриття банкнотів у федер. банках, запевняючи їм більшу елястичність і ширші можливости кредитові. Після Англії знижено теж в Америці дисконтову стопу з 3 і пів на 3 проц. — Сен. Стімсон і Борат випрацювали грандіозний плян реґенерації міжнародного господарства, який обіцюють проголосити щойно після репараційної конференції.

В. Н-вич.

Відгомін загального перепису населення з грудня 1931 р.

Спростування Львівського Воєвідського Уряду.

(Докінчення).

IV

Дотично нотатки, поміщеної в ч. 293 з 31. 12. 1931 р. п. наг.: „З конскрипційних практик" (Бобреччина):

Неправдою є, начеб-то в бобрецькому повіті списовими комісарями назначено виключно поляків, зате правдою є, що крім комісарів поляків іменовано 94 списових комісарів з українського населення, а на це становище покликано без огляду на народність передовсім учителів народніх шкіл в повіті та громадських секретарів, як інтелігентний матеріял, що надавався найбільше до переведення списової праці. Дальше є правдою, що списові комісарі поруч польських формулярів одержали також двомовні польсько-українські формулярі.

Відомість, начеб-то в старостві лежали цілі стоси польсько-українських формулярів, з чого треба би робити висновок, що староство навмисне не роздало списовим комісарям тих друків, є неправдива. Зате є правдою, що бобрецьке повітове староство весь одержаний запас списових польсько-українських формулярів розділило поміж списових комісарів. А коли деінде забракло в часі спису двомовних формулярів комісареві, бо неможливо було означити згори докладну кількість потрібних формулярів, то в тому випадку вільно було по думці постанови пар. 21 інструкції для списових комісарів з дня 17. вересня 1931 уживати у відношенні до українського населення польських формулярів, а кожний списовий комісар мав принайменше один примірник польсько-українського формуляря, щоби міг в українській мові ставити запити і давати пояснення.

Неправдою є, начеб-то у Крижанівського з Підністрян, як начального списового комісаря, явилась делеґація, домагаючись двомовних друків, якій він мав відповісти: „Вашим обовязком є домагатися, а я не мушу цього зробити". Зате правдою є, що дня 8. 12. 1931 р. явився у Крижанівського якийсь Хімук з Чарторії та вручив йому лист, заосмотрений кількома підписами, в якому було домагання для громади Чарторії двомовних друків. Лист цей Крижанівський відобрав і віддавцеві листа без ніяких коментарів заявив, що відішле його до староства, що й зробив.

Неправдою є також, начеб-то списовий референт і заступник бобрецького старости Білінський, випросив за двері делеґацію з громади Чарторії, яка домагалася двомовних формулярів, мовлячи: „Марш, марш!" Зате правдою є, що коли делеґація, не зважаючи на одержані пояснення, з упертістю домагалася двомовних формулярів, заст. старости Білінський заявив, що всі двомовні формулярі вже розділив, а одержали їх і списові комісарі з Чарторії та що їх більше не має. Поданий факт, що делеґація бачила в сусідньому бюрі заст. старости Білінського стоси двомовних друків, є настільки неправдивий, що не були це друки двомовні „А", лише списові друки іншого роду.

Не є також правдою, що списовий референт Білінський переконував населення громади Вербиці, що не є в силі вдоволити бажання українців, бо не має двомовних аркушів і що зрештою можна писати й по хінськи. Зате правдою є, що в заст. Білінського зявилася в громадському уряді у Вербиці делеґація, що складалася з около 30 осіб і домагалася списування тільки на двомовних формулярах і по українськи. Зібраним подав заст. старости Білінський пояснення по думці параґр. 5 вище згаданого мін. розпорядку з 2. 9. 1931 р. Д. У. Рп. П. Ч. 80 згідно з яким двомовні формулярі можуть бути виповнювані в польській або українській мові. Заступник старости Білінський рівнож заявив, що списові комісарі Вербиці є заосмотрені в достаточну кількість двомовних списових формулярів, а колиб таки забракло тих формулярів, то списові комісарі, виповнюючи по більшій части самі списові формулярі, можуть уживати по думці пар. 21 вище згаданої інструкції для списових комісарів рівнож польських формулярів. Вкінці заст. старости Білінський слушно звернув увагу зібраним, що якщо, не зважаючи на пояснення, оперте точно на обовязуючих приписах, не підуть до спису, то будуть потягнені до карної відповідальности, а це по думці пар. 13. розп. Ради Мін. з 2. 9. 1931 про другий загальний спис населення Д. У. Р. П. Ч. 80 поз. 629.

Неправдою є також, щоб інші урядовці староства в Бібрці їздили по повіті з кінними поліцаями, переводили санітарні ревізії, накладали доразові кари і т. п. Зате правдою є, що одного з урядовців староства делеґовано до громад Юшківці, Ятвяги, Лучани і Голодовичі, одначе він не перебував там в асисті кінної поліції, бо такої поліції в бобрецькому повіті взагалі нема; також не переводжувано там санітарних ревізій, ані не накладано доразових кар і т. п., бо він провірював лише працю списових комісарів.

До громад Молодиньче, Острів Чорний і Підністряни, згаданих у дотичній нотатці, урядовців староства в часі спису взагалі не висилано.

Неправдою є, начеб польське вчительство в бобрецькому повіті виходило підчас спису взагалі з рівноваги, виявляючи шовінізм у відношенні до українського населення. Зате правдою є, що вчителі бобрецького повіту, які повнили функції списових комісарів, поступали при списі обєктивно і безсторонно, придержуючись точно обовязуючих приписів та інструкцій і при збиранні інформацій послуговувались українською мовою.

Описаний випадок у Чарторії представляється на підставі висліду переведених бобрецьким староством докладних доходжень ось-як: До громади Чарторія, в якій мешканці відмовлялись від зізнань, делеґовано додатково списового комісаря з Жиравки Павла Дзялюка. Про тактовну поведінку Дзялюка свідчить факт, що він уже в першому дні до год. 13. без опору і ніякого випадку зібрав зізнання від 20-ти мешканців, що відмовились передтим від зізнань. Коли Дзялюк прийшов до мешкання Василя Завадюка, чемно поздоровив його, а відтак в українській мові задавав питання, Завадюк на ті питання відповів, одначе домагався, щоби списано зізнання на двомовному формулярі, до чого й Дзялюк пристосувався. Одначе коли Завадюк побачив, що його зізнання списується по польськи, що, як вище згадано, не було суперечне з постановою пар. 5. розп. Ради Мін., то не уважаючи на вияснення Дзялюка, відмовив дальших зізнань. Твердження, начеб-то Дзялюк висказався при тій нагоді словами: „Ти, дурний ти свине, мені твоя Україна в....., з тебе український нещь, як з моєї ..... тромпетер, як не даш зізнання до конскрипції, то прийде комендант, забере тебе до Бібрки і так дістанеш 14 днів пельки" — є на основі висліду доходжень цілковито неправдиве.

V.

Дотично нотатки, поміщеної в ч. 1. з 1. 1. 1932 р. п. наг. „З конскрипційних практик" (Яворівщина):

Неправдою є, щоби списові комісарі в яворівському повіті не виповнювали рубр. II (матірня мова) списових формулярів. Правдою є, що списовий комісар в Яворові опустив при списі 6 домів при Беднарській вул., одначе неправдою є, щоби зробив це навмисне тому, що в цих домах мешкають українці. Мешканців тих домів вписано потім, коли виявилося, що їх пропущено, додатково.

Гуґенберґ проти Гінденбурґа.

ЕССЕН. 2. III. ПАТ. Було тут виборче віче німецько-національної партії. Гуґенберґ обговорював внутрішню політику Німеччини. Уряд Брінінґа, говорив він, це уряд нещастя для Німеччини й обовязком німецьких націоналістів запобігти цьому нещастю. Тому й німецькі націоналісти спільно зі Штальгельмом виставили спільного кандидата. Є певне, що Гінденбурґ не перейде в першому голосуванні. На кого голосуватимуть німецькі націоналісти в другому голосуванні, покажеться щойно після висліду першого голосування. Сьогодні про це говорити значило би відкрити свої карти. Із промови Гуґенберґа виходить, що правицева опозиція створить спільний фронт у другому голосуванні.

Бої під Шангаєм.

ШАНГАЙ. 2. II. ПАТ. Цілу ніч тревала безнастанна канонада артилерії. Японська 11-та дивізія має розпочати досвіта атаку на Кіян-Ван.

ПАРИЖ. 2. III. ПАТ. Японська влада повідомила владу китайську, що від завтра літаки будуть бомбардувати потяги, які прибувають до Нанкіну. Цей розпорядок має на меті утруднити китайському генеральному штабові доставлення на фронт відділів, що приходять з позицій, які держать в Чан-Кай-Ші-Ром.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗІ СЕНАТУ.

У середу сенат радив над бюджетом міністерства прилюдних робіт і мін-ства земельних реформ. У дискусії над рефератом земельних справ промовляв двічі сен. **Павликовський.** Після промови мін. Янта-Полчинського перервали засідання. На найближчому засіданні сенату є бюджет мін-ства внутрішніх і закордонних справ.

СКЛАДКИ НА ЦЕРКВУ.

У середу на засіданні соймової адміністраційної комісії радили над проектом закону про складки для католицької церкви. Референт пос. Жуска засвував правний стан, які обовязував досі в ділянці примусових складок у користь церкви.

У дискусії пос. Вольська (ББ) сказала, що коли уряд виконує не лише постанови конкордату, а й виявляє добру волю та прихильність для церкви, то запитує, як поводиться частина клиру а навіть епископату у відношенні до уряду та постанов конкордату. Бесідниця цитує 12. уст. конкордату, який вимагає в присязі епископів і архиепископів вірности для держави. Дальше зазначує, що більшість заангажована в політиці. Справа не лише в політиці протиурядовій, а в політиці взагалі. Жінки в масах релігійні, а політична агітація клиру обиджує їх релігійні почування, чого доказом є домагання жінок, щоби духовенство кинуло політичну агітацію.

В голосуванні перепали всі поправки і закон приняли без змін.

ПІЛСУДСЬКИЙ ВЖЕ ЇДЕ ДО КАЇРО.

БУКАРЕШТ, 2. III. ПАТ. Приїхав тут марш. Пілсудський в переїзді до Констанци. Відтам завтра веч. відплине до Каїро, де проведе відпустку.

ЯПОНІЯ ВВАЖАЄ СЕБЕ ВОЛОДАРЕМ ДАЛ. СХОДУ.

ЖЕНЕВА, 2. III. ПАТ. На домагання делегата Китаю ген. секретаріят оголосив інтервю, яке дав спец. делегат японського уряду в Шангаю Мацуока. В інтервю каже делегат: 1) справа Манджурії вже полагоджена, 2) Японія вважає себе володарем Дал. Сходу, де боронить свого роду доктрини Монро, 3) трактат 9 держав не важний, бо його Японії накинули, 4) Японія приверне мир у Китаю, 5) Японія мусить побідити, щоби подиктувати Китаєві мирові умовини, 6) акція Японії не є карною експедицією, 7) пакт Бріян-Кельоґ повинен був признати торг. бойкот воєнною акцією, 8) Японія здемілітаризує Шангай.

УСПІШНА ЯПОНСЬКА ОФЕНЗИВА.

ПАРИЖ, 2. III. Преса повідомляє з Дал. Сходу, що ген. Уеда не жучи приїзду Шірозави почав офензиву на відтинку Кіянь-Вань і проти Та-Чань. Тутешні могутні фортеці це найблизче завдання 9. японської дивізії. Японська піхота підпомагана танками пішла на баґнети. Чань-Кай-Шекові відділи засипали їх вальбою скорострілів. Коло полудня японці заняли першу лінію. Кантонці після завзятого спротиву мусіли уступити і з другої лінії.

19. китайська армія відступає на Чень-Ю. Шість яп. літаків обкидало залізницю Шангай-Нанкін, щоби перешкодити доставі китайських резерв.

ЯПОНЦІ ВИТАЮТЬ БІЛОГВАРДІЙЦІВ.

МОСКВА, 2. III. ПАТ. Большовицька преса дальше повідомляє про оживлення військового руху еміґрантських російських організацій в Манджурії. В Голубиниці японці оваційно витали відділи білогвардійців, які там приїхали. В привитанні взяла участь і японська кіннота. У Харбіні гурт білогвардійців уладив демонстрацію перед дирекцією сх.-кит. залізниці та відгрожувався большовицьким членам тієї управи.

ВІДВОРОТ КИТАЙЦІВ ЗІ ШАНГАЮ.

ПАРИЖ, 2. III. ПАТ. Останні телеграми з Дал. Сходу повідомляють, що відворот китайців зі Шангаю почався в 2. год. вночі. Перші вістки, що 88. китайська дивізія відступила під безпосереднім натиском японців і потягла за собою загальний відступ 19. дивізії, є мабуть фальшиві. Зате правдоподібніше є, що ген. Цаі-Тінь-Гаі, головнокомандуючий кит. військ у Шангаю, дав приказ до заг. відвороту. Китайці відступають у повному порядку, японські війська поступають за китайцями у віддалі 6 клм., одначе не вживають зброї.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ НА КОРАБЛІ.

ШАНГАЙ, 2. III. ПАТ. Завтра на чердаку кружляка Кент почнуться мирові переговори в присутності представника Вел. Британії, Злуч. Держав і Франції. Військова китайська влада зазначує заздалегідь, що готова ставити й дальше спротив, коли б японські предложення були некорисні для Китаю.

СТРАЙК 1000 РОБІТНИКІВ.

ПІОТРКІВ, 2. III. У скляній гуті Гортензія застрайкувало 1000 робітників, бо їм не виплатили залягаючої платні.

—o—

З життя наших установ.

Дещо з діяльности Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках.

В році 1927. завязався у Львові Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках, зложений виключно з жінок священиків, який поставовив зорганізувати всі жінки священиків львівської дієцезії з метою нести поміч тим вдовам і сиротам по священиках, які позбавлені найконечніших засобів до життя. Протекторат над комітетом перейняв ласкаво екск. митр. Шептицький.

За головну ціль поставив собі Комітет побудувати дім у Львові з малими мешканнями, де могли б знайти помішення вдовиці і сироти. І хоча на зазив Комітету, численні вдови і запрошення ставуло а нам до праці лише кількана цять деканатів, то вже по трьох роках своєї праці Комітет купив двоповерхову каменицю при вул. Шептицьких ч. 38, де є пятнацять малих помешкань. Камениця коштувала 75.000 зол., Комітет мав призбираних 45.000 зол., тому мусів затягнути довг 30.000 в Касі Ощадности, який сплачує піврічними ратами. На довг цей збираємо готівку і ще потребуємо кільканацять тисяч золотих, щоби стати цілковитими господарями хати.

Хата ціла замешкана, а її льокаторами переважно біднота, яка ані не платить добре, ані не дається усунути, власне з причини своєї бідноти. Та всетаки Комітет успів уже опорожнити два мешкання, з яких одно займають дві сестри-сироти, старші особи, а друге вдовиця з семеро дітьми. Небавком матимемо ще два вільні мешкання.

На фонди Комітету складаються вкладки жінок священиків, які до нього належать (по 4. зол. місячно) і добровільні датки багатьох добродіїв духовних і світських, особливо в місті Львові. Ідуть на те також доходи з ріжних імпрез, які Комітет улаштовує, а які — мусимо це піднести з признанням — наше громадянство все дуже підтримує. І саме в четвер 3. ц. м. уладжує Комітет загальні збори (рано в год. 9. в „Народнім Домі“), попереджені Богослуженням у Преображенській церкві, а вечором концерт і вечерниці. Комітет має надію, що львівське громадянство, як все, так і цього року, прибуде на вечерниці численно і тимсамим допоможе Комітетові сплатити довг за дім для вдів і сиріт по священиках.

НОВИНКИ

— **Українїка.** У „Прагер Прессе“ з 27. лютого ц. р. находимо посмертну згадку про Микиту Шаповала. — „Прагер Прессе“ з 1. березня ц. р. приносить замітку про працю „Національного Музею“ у Львові.

— **Подебрадський щоденник.** Львівське студентство в порозумінні з Ініціятиви. Комітетом улаштовує „Подебрадський трьохденник“ 6, 7 і 8 березня ц. р. у салях „Бесіди“ з такою програмою: 6 березня — „Роля Українських Високих Шкіл у Ч. С. Р.“ — д-ра В. Старосольського; 7. березня — „Наші занедбання та перші здобутки в ділянці технічної й економічної науки“ — д-ра К. Коберського; 8. березня — „Життя та праця студентства Української Господарської Академії“ — інж. А. Романенка. — Початок у 18. год. Вступ за добровільні датки на піддержку Українських Високих Шкіл у Ч.С.Р. На викладах можна записуватися на членів „Т-ва прихильників Укр. Високих Шкіл у Ч.С.Р.“.

— **Святочний концерт з нагоди 40-ліття „Львівського Бояна“** відбудеться в неділю, 13. березня ц. р. в 12 год. полудня в салі Великого Міського Театру. У програму концерту ввійдуть хорові твори „а капелля“ і в супроводі симфонічної оркестри; між іншим вперше буде виконана кантата С. Людкевича „В 40-ліття Львівського Бояна“. Виконавцями будуть хори Т-ва „Львівський Боян“, „Сурми“, богословів та знатніших провінціяльних співацьких товариств. Подробиці у програмах і на афішах. Білети від 50 сот. до 5 зол. продаватиме „Союзний Базар“ від 4. ц. м., а в день концерту каса Вел. Театру. В неділю, 6. березня, буде в церкві св. Юра в 12 год. полудня панахида за померших членів Т-ва.

— **Боксер і суддя стануть перед судом.** Справа арештованого боксера Гроса під замітом убивства Голдевського на рінгу є ще предметом слідства; Грос сидітиме в тюрмі аж до розправи. Прокуратор має нібито виготовити акт обвинувачення не лише проти Гроса, але теж проти судді Линдека. Один зі свідків нібито висловився, що, коли п. Голдевський похитувався й видно було, що не може боронитися, суддя Линдек дав знак Гросові, — щоби добив безборонного. Ця поголоска досить неправдоподібна.

— **Пропали два тисячі долярів Банку Краєвого Господарства у Львові.** У вчорашньому „Ділі“ ми вже повідомили, що в Банку Краєвого Господарства у Львові вкрав хтось більшу суму долярів. Виявилося з рахунків, що пропало дві тисячі долярів. Під замітом крадежі арештували банкового післанця Процика. Поліційна ревізія не знайшла в нього ніякого сліду вкраденних грошей.

— **Із краєвої хроніки.** Під замітом приналежности до КПЗУ арештували в Надвірній Омеляна Уруського. — Ярослав приготовляв бойкот електрівні. — Недавно вбитий сельробівець Павелець у Скільщині приїхав із Рад. Союзу з фальшивими документами, не виявило поліційне слідство. — Кожна друга дитина Лавочного у скільському повіті нездужає на шкарлятину. — У звязку з тюремною аферою „Бриґідок“ слідча комісія припинила урядування наглядача М. Савицького. — Батько двох неслюбних дітей Антоні Клос у ярославському повіті заморив їх голодом. — За обманства арештували біля Сколього Томаша Квятковського „знахоря чудотворця“.

— **Смерть мадярського письменника Амбруса.** У Будапешті помер на грипу 71-літній мадярський письменник Золтан Амбрус, автор „Збурення Ніневи“, „Короля Міда“ і „Вересня“. Від 1917 р. був він директором Національного Театру в Будапешті. Був він не лише відомим письменником і критиком, але теж особистим приятелем Анатоля Франса та Жіля Леметра. Його повісті перекладені на німецьку та французьку мову. Родився 1861 р. — помер 1932 р.

— **Врятували самогубця з простріленим серцем.** 23-літній віденець Ганс Шмаль намагався скінчити самогубством і вистрілив із револьвера у своє серце. Куля пробила серце наскрізь і застрягла у серцевій болоні. Непритомного привезли у лічницю. Оператор д-р Опольцер відважився на небуденну операцію та приступив до неї негайно. З грудей Ганса вийняли серце, д-р Опольцер добув кулю з серцевої болони й зашив дві дірки, які залишила куля. За пів години від самовбивчого стрілу — Ганса врятували й він приходить до здоровля.

— **70.000 франків викинених крізь вікно.** Багата американка з Бостону Анна Фулер викинула з вікна на вулицю Ніцци 70.000 франків, які виграла попереднього дня в газардовій грі. На поліції зізнала вона, що її чоловік заборонив їй задержати гроші зі щасливої виграної.

— **Переполох у кіні Софії.** В кіні „Рояль“ у Софії відбувалася вистава для дітвори. Від фільмової стяжки занялася обстановка операторні, а від неї повстала велика пожежа. Перелякані діти кричали та плакали й усею юрбою кинулися до виходів. Підчас заметушення було 50 важко ранених і попечених, чимало легко потовчених — дітей. Перед кіном ждали на своїх дітей матері й батьки й легко уявити собі їх переляк на вид пожежі. Багато з них кинулося до кінової салі рятувати своїх дітей, а це збільшило загальне заметушення. Директора кіна арештували, разом із ним двох учеників середньої технічної школи, які обслуговували кіноапаратуру. Кільком дітям погрожує смерть від ран і попечення.

— **У кількох словах.** З дому першого переможця Атлантійського Океану — відомого американського летуна Ліндберга викрали його 19-місячного синка. Змобілізували всю нюйорську поліцію. Нюйорський летунський клюб вислав 60 літаків для пошукування. Злочинці, що схопили дитину, домагаються 50 тис. дол. Поліція визначила 10 тис. долярів за схоплення злочинців. — У кількох місцевостях Манджурії відкрили нові дипльоматичні станиці. — Поголоска впевняє, що гітлерівський посол і редактор гітлерівського щоденника Розенберґ підчас війни був російським шпигуном у Німеччині. — Розбилися переговори у справі створення міжнародного картелю сталі. — У Ляйпцігу є 125.000 безробітних. — За насилля японки засудив суд у Гонолюлю одного юнака на досмертну тюрму.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 7·65·00—7·68·00 чеська корона 0·26·55—0·26·80, австрійський шілінг 1·05·00—1·10·00, румунський лей 0·05·25 0·05·50 французький франк 0·34·80 0·35·10, швайцарський франк 1·74·00—1·74·50 фунт штерлінгів 30·00·00—31·00·00, паданський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·11·90—2·12·90

Золото: 20 корон 38·50·00—39·50·00, 20 франків 35·00·00—35·50·00, 20 німецьких марок 000·00·00—000·00·00 10 російських рублів 49·50·00—50·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·38·50—0·39·50, 5 австрійських корон 2·00·00—2·20·00, австрійський фльорен 1·05·00—1·10·00, російський рубель 1·70·00—1·80·00, копійки за рубель 0·85·00—0·90·00.

З концертової салі.

Виступ Українського Просвітянського Хору під проводом В. Осташевського.

Вчорашній концерт Українського Просвітянського Хору під дириг. Василя Осташевського, що відбувся в салі Ремісничої Палати, пройшов з помітним успіхом. Публика, що з виїмкою перших місць виповнила цілу салю, приняла виступ цього хору, якого члени повбирані на зразок котківців у народні строї, дуже щиро й тепло і не щадила їм свого признання.

Щодо програми вчорашнього концерту, то зложилися на неї переважно твори, відомі всім добре з репертуару хору Котка. Це твори й гармонізації нар. пісень більше чи менше відомих українських композиторів найріжнороднішої вартости. Всі вони були відспівані прецизно й виявили, що гурт тих 22 молодих співаків ведений є певною залізною рукою і представляє собою сильно здисципліновану і знаменито зіспівану групу, яка може рознести красу і славу української пісні дуже широко. Здалисяб хорові тільки дещо менше крикливі тенори, які іноколи нагадують наші сільські, парубоцькі голоси... Баси в хорі імпонуючі.

З поодиноких точок відспівав хор найкраще „Та забіліли сніги" Лисенка, „Та болять ручки" Кошиця, „Ой наїхали вози з України" Котка, „Пісню про страшний суд" Демуцького, „Зашуміла ліщинонька" Кошиця і вязанку пісень Давидовського. Крім того гарно пройшла колядка Кошиця „Ішли трі царі" і щедрівка Стеценка. З поодиноких солістів варто відмітити симпатичного тенора Гарасимовича і тубального баса Сагайдаківського. *І. Н.*

З театру.

Театр „Ріжнородностей": „ЩАСТЯ ВІД ЗАВТРА", комедія на 3 дії С. Кедржинського.

Батько — промисловець, що ждав на економічну крізу як на манну з неба, мама — жінка майже в небезпечнім віці, що почуває прилив другої молодости, їхня донька — зі 100-процентовою манією спорту; все це сучасні типи зі сучасними нам клопотами, ідеалами і комічними ситуаціями. Мама суперниця доньки, кандидат на зятя суперник тестя, привабн гроша та мистецької карієри — комедія з нотками чисто-драматичного ліризму.

Остання дія песи після двох сонячних і щасливих трошечки захиталася, як 38-літня закохана жінка від надміру щастя: замість сліз щастя маємо сльози розпуки. Т. зв. „геппі енд" занадто імпровізований і шаблоновий, — данина на жертвеннику міщанської моралі. Та і він не відбирає сили всій песі, що є найкраща з усіх цього автора, прегарно збудована, догепна, жива, — не слабша від першорядних чужинних. Мистецька гра. **м. р.**

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2 III. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 23—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 4·60.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Григорій Чубатий.

Дня 25 лютого ц. р. помер у Ступках, тернопільського повіту, о. Григорій Чубатий, гр.-кат. парох у Ступках, вислужений декан і совітник Митр. Консисторії, у 92 році життя і 65 р. священства. — Покійний уроджений 11. жовтня 1840 р. в Тернополі, покінчивши тернопільську гімназію, посвятився студіям теольогічним, а відтак, скінчивши їх, студіям фільософічним у львівському університеті. Вже будучи в гімназії враз зі своїм дещо молодшим товаришем бл. п. Олександром Барвінським брав живу участь у національному житті як щирий патріот-українець. Ще недавно згадували оба товариші-приятелі ті часи, коли, криючись в очеретах тернопільського ставу, переписували твори Шевченка. По укінченні фільософічних студій Покійний три роки був професором гімназії в Перемишлі, де брав теж живу участь у народній і політичній роботі, виявляючи й обстаючи твердо і при кожній нагоді свої національні ідеали. З тої причини перенесли Покійного з Перемишля на захід до гімназії у Ряшеві. Одначе він не хотів покинути рідного краю і народу, що його любив цілою душею, цілим серцем і якому посвятив ціле своє життя. Кидає професуру і, висвятившись, стає священиком спершу у Збаражі, відтак у Ступках і на тім місці залишається аж до смерти, тобто понад 60 літ. Покійний у великій мірі причинився до розбудження національного життя і свідомости Тернопільщини. Був м. ін. одним з організаторів і основників Українського Кооперативного Банку в Тернополі і численних товариств. Як парох і декан Покійний поклав значні заслуги також для церкви. Завдяки його невсипущій праці і заходам побудовано в його парохії дві величаві муровані церкви, а й у цілім збаразькім деканаті побудовано завдяки його стараннам багато церков. Як людина наскрізь безкорисна й ідейна, даючи рідкий приклад своїм патріярхальним життям, зєднав собі Покійний глибоку пошану своїх парохіян і широких кругів українського громадянства Тернопільщини. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

РІВНЕ. **(Засудили за цінник у кооперативі).** В дні 25. II. була в окружному суді в Рівному розправа проти Іляріона Турика, Петра Андріюка, Бориса Харитона і Теодора Кваса з села Підзамче, яких старосто покарало було на суму 400 золотих, себто по 100 зол. кожного за те, що цінник у кооперативі „Згода" в тому селі не відповідав у всьому приписам. Завдяки добрій обороні адв. Миколи Багриновського суд зменшив обв. Андріюкові кару на 50 зол., а трьох інших покараних увільнив зовсім.

РОГАТИН. **(Ялинка „Рідної Школи").** Шкільна молодь прив. всел. 5-кл. школи „Р. Ш." в Рогатині уладила під проводом учительського збору дня 7. лютого 1932. „Ялинку" з такою програмою: 1. В. Атаманюк: „Материна сльозинка", діточа різдвяна песа на три дії, відограв діточий драматичний гурток. 2. Коляди і щедрівки діточого триголосового хору. 3. Діточі гри й забави. 4. Діточі танці. Ціла програма була так солідно підготована й виведена, що приняне громадянство винесло якнайкращі враження з цього діточого свята. Особливо гра малих акторів у „Материній сльозинці" викликала бурю оплесків, а в деяких моментах витискала сльози у приявних. Із чуттям і повним зрозумінням віддали ролі сиріт діти IV. кл. Юльчик Водонос і Анна Челядин. Гарне враження робили ефектовні строї сніжинок і вітру, як також штучний сніг на сцені. Дуже гарно були виведені танці (козачок і гопачок), виконані ученицями 5-ої кляси в козацьких строях. Вони так подобалися публиці, що треба було їх повторяти. Діточі гри й забави виконали наймещі (І. і ІІ. кл.), але так симпатично, що саля гомоніла від оплесків і вдоволення. Приявних гостей було біля трьох соток, могло бути й більше, але саля не змістила. Загалом слід піднести, що діточі імпрези вселюдної школи „Р. Ш." в Рогатині стягають велике число українського громадянства, що треба завдячити учительському зборові, який з пожертвуванням працює для добра школи й виховання молодого покоління.

—o—

СПОРТ.

Україна — А. З. С. 3:1 (1:0, 1:0, 1:1).

Останні змагання нашої гаківкової дружини за чашу „Банку Краєвого Господарства" між „Україною" і А. З. С.-ом закінчилися у вівторок 1. н. м. сподіваною перемогою А-кл. дружини над молодим мистцем Б-кляси. „Україна", яка виступила без розбитого в суботу Гофрика, показала гарну комбінаційну гру, чого наслідом було троє воріт, добутих успішними комбінаційними тягами. Напад: Труш II., Труш I. і Юра чи пак Євтенів, уже сяк-так зігрався і зрозумів потребу співпраці. Перші і треті ворота добув Юра з подання Труша I., а другі Труш з доброї центри молодшого брата. Оборона Дицьо—Лисик назагал добра, одначе непотрібно баvилася при кінці змагань, що коштувало страту воріт. Скрипій боронив цим разом певно. Гру перервав часто зовсім безпідставно слабо суддюючий п. Вайсберг. Видців 300.

По цих змаганнях табеля розгривок за чашу „Б. К. Г." виглядає так: 1) Погонь 5 гор, 10 п., в. в. 21:2, 2) Чорні 6 гор, 8 п., в. в. 23:8. 3) Лехія 5 г., 6 п., в. в. 16:8. 4) Україна 5 г., 4 п., в. в. 11:16. 5) А. З. С. 4 г., 0 п., в. в. 4:16. 6) Гасмонея 4 г., 0 п., в. в. 2:25. Лишилися ще до розіграння змагання між Гасмонеєю і А. З. С.-ом, які вирішать, котра з тих дружин займе останнє місце в табелі.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ТОВАРИСТВО „МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО" В ТЕРНОПОЛІ. З нагоди 40-ліття його істнування 1891—1931. Тернопіль 1931. Накладом „Міщанське Братство".

ЖУРНАЛИ.

НОВА ХАТА, журнал плекання домашньої культури. Р. VIII. Ч. 3. Львів, березень 1932. Зміст: З нової Відня. — Що я люблю. — Наймолодші. — Історія одного намиста. — Ви бачили нові лямпи. — Основна витина нового ладу. — Про лагідного демона. — Що таке опасистість. — Кухня в березні. — Ріжні вісти. — Нові книжки й журнали. — Косметичні поради. — Ручні праці. — На провесні. — Приписи.

ДЗВОНИ, літературно-науковий журнал. Ч. 2. Лютий 1932.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Четвер, 3. III. в год. 8. веч. „Люди в готелі".

Пятниця, 4. III. в год. 8. веч. опера „Лякме" (ост. виступ Е. Бандровської).

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 3. III. в год. 8. веч. „Щастя від завтра".

Пятниця, 4. III. в год. 8. веч. „Святе полумя" (ціни популярні).

Кіна.

АПОЛЬО: „Повітроплав Л. А. 3".
КАСИНО: „Трейдер Горн" (В. С. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „Побіда", „Шпіонка".
ЛЕВ: „Безіменні герої".
МАРУСЕНЬКА: „Побіда", „Шпіонка".
МІРАЖ: „Відродження".
ОАЗА: „Давид Гольдер".
ПАН: „Мадам Сатан".
ПАЛЯС: Звукова комедія „Ровн" (Керрина Нэль).
ПАСАЖ: „Король Конга", екзотична звукова фільма та додатки.
ПРОМІНЬ: „Карусель тортур".
СОНЦЕ: „Обвинувачую".
СТИЛЕВЕ: „Пат і Паташон на зальотах" і Гарольд Льойд.
УТІХА: „Війна та кохання" (Гері Купер), „Таточку, я хочу графа" (Гері Пітке).
ХИМЕРА: „Поворот до життя" (Дж. Гейнор, Фарел).

Програма радіо.

Субота, 5. березня 1932.

Ляйпціг (259,3) 19.00 „Минуле землі". **Брно** (341,7) 16.10 Оперетова музика. **Льондон** (355,9) 23.00 Пісні. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.00 Концерт. **Гамбург** (372,2) 22.30 Танкова музика. **Букарешт** (394,2) 21.00 Румунська музика. **Берлін** (418) 16.05 Концерт. **Рим** (441,2) 20.45 Опера. **Прага** 15.30 Пісні. **Міляно** (501,7) 21.00 Концерт. **Брюселя** (509,3) 21.00 Концерт. **Відень** (517,2) 17.00 Концерт. **Рига** (525,4) 21.40 Танкова музика. **Мінхен** (532,9) 19.55 Віденська музика. **Будапешт** (550,5) 17.30 Циганська музика. **Осльо** (1083) 18.15 Народня музика. **Москва** (1481) 18.55 Література.

Львівське радіо.

Пятниця, 4. березня 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 15.00 Грам. кружок. 15.25 Виклад для вчителів. 15.45 Грошева біржа. 15.50 „Хвилина хворих". 16.20 „Життя висловів" 16.40 Грам. кружок. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 „Польські назви рослин". 17.35 Концерт. 18.50 Всячина. 19.10 Література. 19.25 Грам. кружок. 19.30 Спорт. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 Музична гутірка. 20.15 Концерт. 22.45 Поліційна оповістка. 22.50 „Відгомін змагань співаків-мистців".

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.